

Unitárius portrék

Szabolcs bácsi 80 éves

80 éves? Ha behunyom a szemem, ma is látom a „férfi presbiterok” padjában ülve, szemben velem a nők között Édesanyámat, akiket mi csak a karzatról nézhetünk, mert ott volt a gyermekek helye. Akkor azt hittem, hogy a presbitereség női feladat, mert Szabolcs bácsin kívül csak egy-két nagyapára emlékszem. Aktív, vezetőlású férfiként egyedül ő vállalta ezt a tisztséget.

A félelem és bizalmatlanság légköre vett körül minket. Soha, sehol, senkinek nem mondhattuk el, hogy templomba járunk, hogy mindent másképp gondolunk, mást halunk otthon – de erről nem beszélünk –, mást hallunk az iskolában.

Mégis volt egy biztos pont az életünkben, ahol végre nem kellett hazudni, és ez a pont a templom volt.

Győrfi Pista bácsi hittanóránál és R. Filep Imre megrázó, váruvált prédikációjánál, Szabolcs bácsi és Édesanyám a presbiterok padjában.

Akkor elfelejtettük, hogy otthon is vörös nyakkendőben kellett ugrálnunk, ha jött a végrehajtó le-

folgatta a rádiókat és a könyvszekrényt. Az úttörővezető kérdésére, hogy: „Hiszel-e Istenben?” azt kellett válaszolni, hogy „nem hiszek a Szentháromságban”.

Nehéz volt akkor gyermeknek lenni, de felelőtlenség még nehezebb.

Egyházunkat akkor is, mint évszázadok óta mindig, nemcsak a gyógy okossága, a galamb szelidsége, de egyenes gerincű, szokomondó, el nem tántorítható atyánkfiai is segítettek megtartani és előrevinni – ilyen oszlopos tag Dr. Nyiredy Szabolcs is.

Ma is törtelen lendülettel küzd egyházunk építésén. Okos tanácsaival, jobbító szándékkal áll mellettünk, hallgassuk meg: „Az egyház szeretetközösség és a szeretetközösségekben békességnek kell uralkodnia.”

Köszönjük Szabolcs bácsi, Isten éltesen sokáig, adjon Neked még sok aktív évet, jó egészséget mindnyájunk örömére!

Atyafiságos szeretettel és tisztelettel:
Dr. Beke Ildikó

Dr. Nyiredy Szabolcs

Született: 1922-ben Budapesten, április 23-án

Világi tevékenységedet, életutadat szakmai önéletrajzodból, írásaidból és a szakmai irodalomból megismerhetjük. Kérdésem az, hogy egyházi közösségedhez tartozásodat végiggondoltad-e?

Mióta vagy unitárius?

Nagyapám: Dr. Nyiredy Géza, dédapám: Benczédi Gergely, a kolozsvári unitárius kolégiumnak voltak megbecsült tanárai. Szüleim a budapesti gyülekezetnek voltak közszereplők és köztisztviselők, ők igen aktív tagjai. Öseimmel 1790-ig találkozhattam a nagyajtai egyházközség anyakönyveiben. Ezek az előzmények nyilvánvalóan meghatározták az egyházhoz fűződő viszonyomat.

Milyen gyermekkorú emlékeket őrzöl, amik a közösségi élethez kapcsolódnak?

Legmeghatározóbb élményeim a cserkészethez, a 345. sz. János Zsigmond cserkészcsapathoz fűződnek. A csapat Iván Lászlónak köszönhetette megalakulását, és hálával gondolok Pethő Istvánra, első cserkészparancsnokomra.

1931-ben, kilencévesen lettem cserkészapródjelölt. Ekkor már egy nagytáborozásban vettem részt Balatonszepezden, ami teljes egyhánonapos sátorleletet jelentett. A mai gyerekek nem nagyon töltnek ennyi időt sátoros nyaralással. 1938-ban segédtszili és vízvezetői képzést szereztem. Hálával és nagy szeretettel gondolok akkori cserkészvezetőimre: Csucsy Laci bá'ra, Sándor Zoltán bá'ra, hogy csak a legkiemelkedőbb vezetőket említsen.

A második világháború alatt is táboroztunk: 1942-ben a visszacsatolt felvidéki Beretkén, 1943-ban az erdélyi Borzéken, ahová vonattal és tengerautóval utaztunk.

1931-től tartó aktív cserkészkoromhoz annyi csodálatos élmény, emlék tartozik, hogy azok felsorolására nem is vállalkozhatom, csupán egyet-kettőt említek meg.

Szívesen és büszkén emlékszem az 1933-as gödöllői cserkész-világtalálkozóra, a Jamboree-re.

Nagy élményként életem meg azt a vizitúránkat, amikor két saját építésű csónakkal mentünk le a dunapataji unitárius konferenciára.

Aztán boldogan gondolok az 1988–89-es évekre, a Magyar Cserkészszövetség újjraalakulására, mikor az a megtiszteltetés ért, hogy 40 év után a Szövetség első országot ügyvezető elnökévé választottak.

1990-ben Huszti János püspökkel (aki gyerekkorában az én őrsöm tagja volt) sikerült újra megalakítanunk a Nagy Ignác utcában régi cserkészcsapatunkat.

Első nyári táborunkat 1991-ben Magyarokúton öttütek fel nyugaton élő egykori cserkészeink (elsősorban az USA-ban élő Bartók Péter) jelentős anyagi segítségével.

1994-ben 2 hetes mozgóútort szerveztünk Erdélybe, amikor bérlet autóbusszokkal bejártuk csaknem az egész Székelyföldet és a történelmi városokat, helyeket (Kolozsvár, Torda, Brassó, Nagyenyed, Déva, Gyulafehérvár).

Gyulafehérváron a székesegyházban megkoszorúztuk Hunyadi János és János Szigmund szarkofaját, valamint Márton Áron erdélyi római katolikus püspök kriptáját.

Ezek csupa felemelő pillanatokból álló élmények, Szabolcs bácsi! De oszd meg veünk a cserkészést szomorú eseményeit is!

1948-ban Zebegényben volt (akkor utolsó) nagytáborunk. Az év őszén – mint csapatparancsnokot – felhívott telefonon a Kommunista Ifjúsági Szövetség V. kerületi titkára és „randevűt” kért tőlem.

A cserkészotthonban (a mai püspöki hivatal) találkoztunk, ahol közölte, hogy a Belügyminisztérium a Magyar Cserkészszövetséget feloszlatta, és felszólított, hogy a csapat minden vagyonát adjam át a Kommunista Ifjúsági Szövetségnek. Közöttem, hogy a csapatnak semmilyen vagyonrögzítés nincs, mi az egyházközségtől kapunk kölcsön táborozáshoz szükséges eszközöket. Érvelesem a titkár nem fogadta el, igényt tartott továbbra is az általunk használt eszközökre, még akkor is, ha csak használatuk azokat.

Közöttem, hogy ezek után a tárgyalást csak harmadik személy jelenlétében vagyok hajlandó tovább folytatni.

Sem az épület akkori házfelügyelője, Pók bácsi, sem a házmegebiztosi tisztet ellátó Dr. Weiss ügyvéd nem vállalkozott arra, hogy ezen a tárgyaláson harmadik személy legyen, s ezzel segítséget nyújtson a cserkészcsapat „kirablásához”.

Kis idő múlva az ifjúsági titkár rendőrral jött vissza, aki asszisztál a jegyzőkönyv felvételénél, és bemutatva a megbeszélésről szóló határozatot végül a cserkészotthoni hatóságilag is lepecsételte.

Két nap múlva egy teherautó állt meg a ház előtt, és elvittek mindent, ami a jegyzőkönyvben szerepelt. Még a nagytáborokban készült képeket tartalmazó tablóit és a Jamboree-re készített székelykapunkat is elvitték általunk ismeretlen helyre.

Szabolcs bácsi, térgyűl vissza a gyerekkorodhoz egy kicsit. Hol konfirmáltál?

Az akkori Koháry utcában, tehát a mostani Nagy Ignác utcában. Elemista koromban a Rákos (ma Hógyász Endre u.) 3-ban, vagyis a Mészóházban laktunk, utána a Koháry utcai épület Álkötányi utcai részébe, a II. emeletre költöztünk, s mindaddig ott éltünk, amíg édesapámat Kolozsvárra helyezték. A család ekkor Kolozsvárra költözött, én pedig egy évet még régi lakásunk kis szobájában, további egy évet a Vilmos császár úti (ma Bajcsy-Zsilinszky út) Székely Diákotthonban töltöttem el műgyógyosként.

Kötődésem így nem szól egy helyhez, hanem a mai napig is eltárok mindenhol a helytől függetlenül az engem érdeklő unitárius rendezvényekre. Mint unitárius, az egész Budapesthez tartozóknak érzem magam. Elfogadom és tiszteletben tartom emellett, hogy valakinek lehet „kedvenc” papja.

Neked volt kedvenc prédikátorod?

Ha jól számolom 15 lelkész szolgálatával találkoztam a 70 év alatt.

Felejtettelenek Pethő István, dr. Iván László, Szentiványi Sándor vezető lelkész, R. Filep Imre helyettes püspök és Huszti János lelkész, később püspök igehirdetései. A legnagyobb hatást azonban Józán Miklós püspöki vikárius tette rám. Nemcsak azzal, amit mondott, hanem azzal is, ahogy mondta. Egész egyénisége a szeretet és humanizmus megtestesítője volt. Minden szempontból csak felnézni lehetett rá.

Az látom, hogy rendszeresen jársz templomba, kulturális rendezvényekre. Nagyon aktív vagy.

Tudod, egyre nehezebb a lépcsőzés, utazás, de azért igyekszem nem elhagyni magam. Az a véleményem, hogy az emberke arra van ideje, amire akarja.

A hivatásom is hív még, a mai napig is dolgozom minőségbiztosítási vezetőként a gyógyszeriparban, ahol 1949-ben kezdtem meg tevékenységemet.

A cserkészeten kívül az egyház szerves része volt az életednek, ugye?

Én akartam, hogy szerves része legyen.

Az egyleti múltadról nem is beszélünk még. Melyik egyetnek voltál tagja?

A Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Köre, a Nőszövetség és Perczelné Koszma Flóra Unitárius Leányegylet kivételével valamennyi egyetnek tagja voltam.

De a leányegylettel is együttműködünk mint cserkészek: közösen állítottuk színpadra a MÁV „Új élet” Nyugati pályaudvari színpadán Csiky Gergely: A nagymama c. három felvonásos színművét.

Tagja voltam a Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesületnek, akik évenként megrendezték az Unitárius Bált, valamint teaestélyeket és vitadélutánokat.

Rendszeresen jártam a Dávid Ferenc Egyet budapesti rendezvényire is.

Mondhatom Neked, az egyetek feloszlását is nehéz szívvel éltem meg.

Nagy megdöbbentés és kárpótás volt számomra, hogy a rendszerváltás után újraalakult Dávid Ferenc Egyet – Török Tamás atyánkfia sajnálatos halála után – elnökvé választott.

Egy-egy műsoros est megszervezése bizony sok időt és utánaárást igényel (témaválasztás, szereplők kiválasztása és felkérése, hely és időpont egyeztetése stb.). De valamennyi rendezvényünk, a főleg az 1997-es Brassai Sámuel Emlékfest és az „In memoriam László Gyula”-est sikeressége kárpótolt erőfeszítéseimért.

A rendezvények terheit együtt viseltük dr. Lőrinc Ernőné Kelemen lidóki főtitkárunkkal. Csak azt kívánhatom, hogy aki az elnökségben utódom lesz, hasonló tehetségű és tudású, fáradhatatlan segítőtársat kapjon főtitkárnak.

Mikor lettél presbiter, Szabolcs bácsi?

Először 1952-ben és egészen a 2000-ben elfogadott törvényig, miszerint 70 év feletti egyháztag nem lehet tisztségviselő. Végül, hogy az örökös presbiteriséget elnyertem.

Az 1950-es évektől az Egyházi Képviselő Tanács tagja is voltam az elmúlt évig.

Főgondnokhelyettesi tisztséget tötöttem be 9 éven át – részben néhai Dr. Kiss József atyánkfiával együtt.

Az Unitárius Egyház Főtanácsa 2001. évi februári ülésén a tiszteletbeli főtanácsai tag címet adományozta nekem.

Egyházi tisztségviselőként milyen élményeket tudhatsz magadnak?

1968-ban, a tordai országgyűlés 400 éves jubileumán én helyezhettem el a Magyarországi Unitárius Egyház koszorúját Dávid Ferenc Déva vári volt cellájában.

Aztán megvalósult az az EKT-beli javaslatom, hogy Budapesten nevezzenek el egy utcát vagy teret Szervét Mihályról. A nevet az a tér kapta, ahol a pestszentiványi templomunk felépült az az 1930-as években.

Fontos számomra, hogy az 1990-es évek elején sikerült élelem, hogy a kocsordi gyülekezet és az oda Erdélyből érkezett újonnan kinevezett lelkész közötti nézeteltérések elsimuljanak, és helyreáljon a szeretetközösséghez illő béke és nyugalom a gyülekezetben.

Kedves Szabolcs bácsi!

Szívből köszöntünk ezen a szép kerek születésnapon. Kívánunk Neked jó egészséget, további vitalitást, sok boldogságot kis családod és nagy unitárius családod szeretetével körülöttele.

Muszka Ibolya